

Covid-19 Salgınının Türk Eğitim Sistemine Yansımaları

Editör: Adil ÇORUK

Editör: Doç. Dr. Adil ÇORUK

COVID-19 SALGINININ TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

ISBN 978-625-7676-63-2

DOI 10.14527/9786257676632

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Nisan 2021, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bütün dünyayı etkileyen Covid-19 salgını ülkemizi de etkisi altına almıştır. Salgın süreci hayatın her alanını etkilediği gibi eğitim alanını da etkilemiştir. Hemen hemen bütün ülkeler salgının artış hızını yavaşlatmak adına yüz yüze eğitime ara vermişler ve altyapı açısından hazır olan ülkeler öncelikle acil uzaktan eğitim sürecine başlamışlardır. Salgının devam etmesi ile birlikte ülkeler daha sonraki süreçte çocukların öğrenme süreçlerinin kesintiye uğramaması adına planlı bir şekilde uzaktan eğitim faaliyetlerini sürdürmeye yönelik çeşitli adımlar atmışlardır.

Salgın süreci ülkemizde de erken çocukluk eğitiminden yükseköğretime bütün eğitim kademelerini etkilemiştir. Bu çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu, Sağlık Bakanlığı ve Bilim Kurulu'nun da tavsiyeleri doğrultusunda salgının seyrini de göz önünde bulundurarak çeşitli kararlar almışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde daha önceden de kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) daha aktif bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Yükseköğretimde ise salgın sürecinden daha önceki dönemlerde başlatılan dijital dönüşüm süreci, salgın sürecinde daha aktif bir şekilde kullanılmaya başlamıştır.

Salgın süreci eğitimin bütün paydaşlarını (öğrenci, öğretmen, veli, okul yönetimi, çevre, teknoloji vb.) etkilemiştir. Kitap kapsamında salgın sürecinin bütün eğitim kademelerine yansımalarının yanısıra eğitimin paydaşlarını ve bu süreçteki uygulama ve değerlendirmeleri nasıl etkilediği de ele alınmıştır. Kitapta özellikle Bakanlığın da ifade ettiği gibi pandemi yerine Türkçe karşılığı olan salgın kelimesi tercih edilmiştir. Kitap Türkiye'de farklı üniversitelerde çalışan, alanında uzman öğretim üyeleri tarafından bütüncül bir bakış açısıyla kaleme alınmıştır. Kitap gerek lisans programlarında yer alan Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi dersi kapsamında gerekse de lisansüstü düzeyde okutulan Türk Eğitim Sistemi derslerinde kullanılabilir bir kitap olmanın yanısıra güncel konuları da içerdiğinden akademik bir kaynak olarak da yararlanabilecek bir kitaptır. Bu yönüyle okurlara yararlı bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Bir ekip ruhuyla ortaya çıkan bu kitaba katkı sağlayan bütün yazarlara ve Pegem Akademi ekibine teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Adil ÇORUK

ORCID No: 0000-0001-5858-0317

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Doç. Dr. Adil ÇORUK

1. Bölüm: Salgın Sürecinde Türk Eğitim Sistemini Yeniden Düşünmek

Prof. Dr. R. Cengiz AKÇAY - İstanbul Aydın Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9292-5072

2. Bölüm: Salgın Sürecinde Erken Çocukluk Eğitimi

Dr. Öğr. Üyesi Nur AKCANCA - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4074-0639

3. Bölüm: Salgın Sürecinde Temel Eğitim

Doç. Dr. Adil ÇORUK - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5858-0317

Öğretmen Cem MORAN - Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0001-8267-3193

4. Bölüm: Salgın Sürecinde Ortaöğretim

Doç. Dr. Adil ÇORUK - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5858-0317

5. Bölüm: Salgın Sürecinde Yükseköğretim

Doç. Dr. Barış USLU - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5941-1507

6. Bölüm: Salgın Sürecinde Özel Gereksinimli Çocukların Eğitimi

Dr. Öğr. Üyesi Sinan KALKAN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6890-6421

7. Bölüm: Salgın Sürecinde Öğretmen Yetiştirme

Dr. Öğr. Üyesi Ş. Melike ÇAĞATAY - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-0844-4573

8. Bölüm: Salgın Sürecinde Acil Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Doç. Dr. Serkan İZMİRLİ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4507-6124

Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2595-7266

9. Bölüm: Salgın Sürecinde Ölçme Değerlendirme, Kademeler Arası Geçiş ve Merkezi Sınavlar

Doç. Dr. Durmuş ÖZBAŞI - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5078-477X

10. Bölüm: Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde Akademik Dürüstlük

Öğr. Gör. Özgür ÇELİK - Balıkesir Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-0300-9073

Doç. Dr. Salim RAZI - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2136-4391

11. Bölüm: Salgın Sürecinde Fırsat ve İmkan Eşitliği/Eşitsizliği

Doç. Dr. Gizem ENGİN - Ege Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2532-8136

12. Bölüm: Salgın Sürecinde Okul Yönetimi

Prof. Dr. Engin KARADAĞ - Akdeniz Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-9723-3833

Öğretmen Gülsüm SERTEL - Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID No: 0000-0002-1907-040X

13. Bölüm: Salgın Sürecinde Aile İçi İletişim, Aile Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlar

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6839-8284

14. Bölüm: Salgın Sürecinde Yabancı Dil Eğitimi

Doç. Dr. Kürşat CESUR - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5091-9793

15. Bölüm: Salgın Sürecinde Medya Kullanımı

Doç. Dr. Gizem ENGİN - Ege Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2532-8136

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6839-8284

16. Bölüm: Salgın Sürecinde Eğitim ve Çocuk Ruh Sağlığı

Prof. Dr. Ercan KOCAYÖRÜK - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3655-4158

17. Bölüm: Salgın Süreci ve Öğrencilerin İyi Oluşu

Dr. Öğr. Üyesi Bekir ÇELİK - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-8372-0174

18. Bölüm: Salgın Sürecinde Akran İlişkileri

Dr. Öğr. Üyesi Hamide GÖZÜ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2595-8296

Yüksek Lisans Öğrencisi Oğuzhan ÖZYİĞİT - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6820-6887

19. Bölüm: Salgın Sürecinde Deneysel Öğrenme

Prof. Dr. Hülya GÜVENÇ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-2031-7622

Dr. Öğr. Üyesi Gamze TEZCAN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7948-5885

20. Bölüm: Salgın Sürecinde Uluslararası Eğilimler ve Uygulamalar

Dr. Öğr. Üyesi Esra SARAÇ - Kilis 7 Aralık Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9047-4434

Dr. Öğr. Üyesi Alper YETKİNER - Kilis 7 Aralık Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-8213-9732

21. Bölüm: Sonuç Yerine – Eğitimin Geleceğine Yönelik Çıkarımlar

Doç. Dr. Gürkan ERGEN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6494-6554

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM SALGIN SÜRECİNDE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Örnek	1
Giriş.....	1
Eğitimde Pandemiyle Artan Fırsat Eşitsizliği	2
Okulların Kapalı Kalması.....	3
Öğrenme Kaybı ve Erişim Eşitsizliği	3
Uzaktan Eğitim Yetersizlikleri	4
Pandemi ve Öğretmenin Hazırbulunuşluk Düzeyi	7
Pandemi Sonrası Okula Dönüşün ve Eğitimin Yeniden Planlanması.....	8
Sürdürülebilir Eğitim.....	10
Kaynakça.....	11

2. BÖLÜM SALGIN SÜRECİNDE ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİ

Giriş.....	15
Salgın Süreci ve Değişim	15
Salgın Süreci ve Eğitim	16
Salgın Sürecinde Çocuklar	18
Salgın Sürecinde Erken Çocukluk Eğitimi, Okullar ve Öğretmenler.....	18
Salgın Sürecinde Aileler.....	20
Sonuç.....	22
Kaynakça.....	24

3. BÖLÜM SALGIN SÜRECİNDE TEMEL EĞİTİM

Giriş.....	29
Salgın Sürecinde Temel Eğitimde Alınan Önlemler ve Kararlar	30
Salgın Sürecinde Temel Eğitimde Yaz Dönemine İlişkin Uygulamalar	32
2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Başında Yapılan Çalışmalar.....	34
Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	35
Belirsizlik Sorunu.....	36

Ölçme Değerlendirme Sorunu	37
Erişim Sorunu.....	38
Eşitsizlikler Sorunu	38
Teknoloji Bağımlılığı Sorunu.....	39
Odaklanma Sorunu.....	40
İletişim ve Etkileşim Sorunu.....	40
Uygulama Eksikliği Sorunu	41
Sosyal ve Duygusal Gelişim Sorunu	41
Veli Kaynaklı Yaşanan Sorunlar	41
Sonuç.....	42
Kaynakça.....	43

4. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE ORTAÖĞRETİM

Giriş.....	47
Salgın Sürecinde Ortaöğretimde Alınan Önlemler ve Kararlar.....	48
Salgın Sürecinde Ortaöğretimde Yaz Dönemine İlişkin Uygulamalar.....	50
2020-2021 Eğitim Öğretim Yılında Yapılan Çalışmalar	51
Salgın Sürecinde Mesleki Eğitim	53
Salgın Sürecinde Ortaöğretim Kademesinde Karşılaşılan Sorunlar.....	55
Sonuç ve Öneriler	56
Kaynakça.....	57

5. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE YÜKSEKÖĞRETİM

Giriş.....	61
Salgın Döneminde Merkezi Yükseköğretim Uygulamaları	62
Salgın Döneminde Yükseköğretim Kurumlarındaki Uygulamalar	63
Öğrenci ve Akademisyenlerin Gözünden Yükseköğretimde Salgın Süreci.....	64
Salgın Sonrası Yükseköğretime Dair Çıkarımlar	65
Kaynakça.....	67

6. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

Giriş.....	71
Salgının Özel Gereksinimli Çocuklar Üzerindeki Etkisi.....	71
Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisi.....	72

Gelişimleri ve Eğitimleri Üzerindeki Etkisi	73
Salgın Sürecinde Özel Gereksinimli Çocukların Eğitime / Müdahale Hizmetlerine Erişimi.....	77
Hizmetlere Erişimde Yaşanan Güçlükler ve Alınması Gereken Önlemler.....	77
Ev Temelli Uygulamaların Desteklenmesi	81
Sonuç ve Tartışma	83
Kaynakça.....	84

7. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

Giriş.....	89
Salgın Sürecinde Öğretmen Yetiştirme ve Sonrası İçin Öneriler	90
Salgın Süreci ve Sonrası için Eğitim Fakültelerine Dair Çıkarımlar.....	92
Kaynakça.....	97

8. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE ACİL UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMALARI

Giriş.....	99
Uzaktan Eğitimin Kısa Tarihçesi	99
Uzaktan Eğitim İle İlgili Kavramlar	100
Uzaktan Eğitim	100
Acil Uzaktan Eğitim	101
Harmanlanmış/Hibrit Öğrenme	102
Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları	102
Salgın Sürecinin Birinci Dönemi (2019-2020 Bahar Dönemi): Acil Uzaktan Eğitim.....	103
MEB'e Bağlı Okullardaki Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	103
Üniversitelerdeki Uzaktan Eğitim Uygulamaları	104
Salgın Sürecinin Birinci Döneminin Değerlendirilmesi.....	107
Salgın Sürecinin İkinci Dönemi (2020-2021 Güz Dönemi): Acil Uzaktan Eğitimden Uzaktan Eğitime Geçiş	107
MEB'e Bağlı Okullardaki Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	107
Üniversitelerdeki Uzaktan Eğitim Uygulamaları	109
Salgın Sürecinin İkinci Döneminin Değerlendirilmesi	110
Sonuç	111
Kaynakça.....	112

9. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE ÖLÇME DEĞERLENDİRME, KADEMELER ARASI GEÇİŞ VE MERKEZİ SINAVLAR

Giriş.....	115
Salgın Sürecinde Kullanılabilecek Ölçme Değerlendirme Araç ve Yöntemleri	116
Ödevler	117
Projeler.....	118
Çevrim İçi (Online) Sınavlar	120
Kısa Yanıtlı Testler.....	121
Salgın Sürecinde Kademeler Arası Geçiş ve Sınavlar	122
Salgın Sürecinde Çevrimiçi (Online) Ölçme ve Değerlendirme ve Karşılaşılan Sorunlar	123
Kaynakça.....	125

10. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİMDE AKADEMİK DÜRÜSTLÜK

Giriş.....	127
Akademik Dürüstlük Kavramına Genel Bir Bakış.....	128
Akademik Dürüstlüğün Tarihsel Gelişimi.....	130
Salgın Sürecinde Akademik Dürüstlük	134
Uzaktan Eğitimde Akademik Dürüstlük ile İlgili Yeni Yönelimler	135
Sonuç.....	138
Kaynakça.....	139

11. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE FIRSAT VE İMKAN EŞİTLİĞİ/EŞİTSİZLİĞİ

Giriş.....	141
Türkiye Cumhuriyeti'nde Oluşan/Oluşması Olası Görülen Eşitsizliklere Yönelik Alınan Bazı Önlemler	147
Kaynakça.....	150

12. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE OKUL YÖNETİMİ

Giriş.....	153
Salgın Sürecinde Eğitim	154
Salgın Süreci ve Okul Yönetimi	155
Sonuç.....	159
Kaynakça.....	161

13. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE AİLE İÇİ İLETİŞİM, AİLE EĞİTİMİ VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Giriş.....	163
Salgın Sürecinde Aileler ve İletişim	164
Salgın Sürecinde Değişen Aile Roller ve Aile Eğitimi	166
Salgın Süreci Kaynaklı Sorunlar	167
Kaynakça.....	170

14. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE YABANCI DİL EĞİTİMİ

Giriş.....	171
Yabancı Dil Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Rolü.....	173
Salgın Sürecinde Yabancı Dil Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	174
Uzaktan Yabancı Dil Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar	176
Teknoloji Kullanımı	176
Paydaş Görüşleri.....	177
Öğretme Öğrenme Süreci	178
Öğretmen Yetiştirme.....	179
Sonuç ve Öneriler	179
Kaynakça.....	180

15. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE MEDYA KULLANIMI

Giriş.....	183
Kaynakça.....	188

16. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE EĞİTİM VE ÇOCUK RUH SAĞLIĞI

Giriş.....	191
Çocuklar için Alınan COVID-19 Önlemleri.....	194
Yeni Normalde Eğitim Uygulamaları: Aile Merkezli Eğitim	195
Aileler için Öneriler	197
Eğitimciler için Öneriler.....	200
Kaynakça.....	201

17. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİ VE ÖĞRENCİLERİN İYİ OLUŞU

Kaynakça.....	208
---------------	-----

18. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE AKRAN İLİŞKİLERİ

Giriş.....	211
Dönemlere Göre Akran İlişkisi	213
Erken Çocukluk Dönemi	213
Son Çocukluk Dönemi	213
Ergenlik Dönemi.....	214
Akran Gruplarının Çocuk Gelişimi Üzerindeki Rollerini	214
Ahlak Gelişimi	215
Kimlik Gelişimi	215
Duyguların Gelişimi	215
Toplumsal Cinsiyet Rollerini.....	216
Covid-19 ve Akran İlişkileri	216
Öneriler.....	218
Öğretmenlere Öneriler	218
Ebeveynlere Öneriler	220
Kaynakça.....	222

19. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE DENEYİMSEL ÖĞRENME

Giriş.....	227
Deneyimsel Öğrenme Nedir?	228
Deneyimi Çerçeveleme.....	230
Deneyimi Gerçekleştirme	232
Deneyimi Yansıtma	235
Sonuç.....	236
Kaynakça.....	236

20. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE ULUSLARARASI EĞİLİMLER VE UYGULAMALAR

Kaynakça.....	247
---------------	-----

21. BÖLÜM**SONUÇ YERİNE – EĞİTİMİN GELECEĞİNE YÖNELİK ÇIKARIMLAR**

Önce: Kültürleme mi? Yoksa Eğitim mi?.....	249
Salgın Süreci ve Eğitim = Açıktan ve Uzaktan Öğrenme mi?.....	255
Bundan Sonra Açıktan ve Uzaktan Öğrenme mi? Yoksa Açıktan ve Uzaktan Eğitim mi?	257
Öğretme ve Öğretim yerine Öğrenme ve Öğrenim Perspektifini Yerleştirmek	261
Salgın Nedeniyle Harekete Geçen Yeni Dinamikler	261
Son Bir Vurgu	262
Kaynakça.....	264
Yazarlar Hakkında.....	267

1. BÖLÜM

SALGIN SÜRECİNDE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Prof. Dr. R. Cengiz AKÇAY - İstanbul Aydın Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-9292-5072

Giriş

Dünya ve Türkiye daha önce yaşamadığı bir deneyimi, pandemi sürecini yaşamaktadır. Bu süreçte, diğer birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da daha önce hiç deneyimlenmemiş olgular görülmekte ve sorunlarla mücadele edilmektedir. Bu sorunlar o denli büyüktür ki ortaya çıkan hasarın giderilebilmesi için bütün sistemi ve çevre sistemleri yeniden düzenlemek gerekmektedir. Bir anlamda oyunun tüm kuralları tekrar yazılmak zorunda olunan bir döneme girilmektedir. COVID-19, dünyanın önüne büyük bir meydan okuma koymaktadır. Türkiye için de bu süreç, büyük bir sınav niteliğindedir. Bu sınav ya geçilecek ya da bir büyük dönüşüm fırsatı da kaçırılmış olacaktır.

Pandemi sürecinde ortaya çıkan büyük sınavın başlıca soruları şunlardır:

1. Ortaya çıkan büyük fırsat eşitsizliği sorunu nasıl aşılacaktır?
2. Bugüne kadar sürdürülebilen okula dayalı eğitim anlayışının sürdürülebilirliği var mıdır?
3. Eğitim sistemindeki yeniden yapılanma ve dönüşüm gereksinimi, önümüze nasıl bir çözüm seçenekleri koymaktadır?
4. Yeni bir bakış açısı değişimi zorunluluğu karşısında olan yönetici ve sistem yapıcılarının önündeki açılım fırsatları nelerdir?
5. Bu yeni duruma alışmak noktasında öğretmenlerimizin değişim ve gelişim süreci nasıl mümkün olacaktır?

Bu soruları çoğaltmak olasıdır. Bu bölümün amacı, pandemi sürecinin yarattığı sorunların çözümüne dönük olmak üzere bir yeniden yapılanma gereksinimini ortaya koymak ve bu sınavın doğru yönetiminin sağlanması için öneriler geliştirmektir. Yoksa bu sorunları ayrıntılarıyla ortaya koyma ve çözüm üretmek

değildir. Çünkü bu sorunlar çeşitli ortamlarda görüş yazılarında, izleme raporlarında, araştırmalarda ve makalelerde incelenmiş ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu açıdan tekrar bu sorunlara değinmek yerine bunlara kısaca değinip sistemi etkileyecek noktalarını belirleyerek ve sistem yöneticilerini çözüme güdüleyip yönlendirerek yeni bir sistem önerisi ortaya konmaya çalışılacaktır. Yeni bir yapılanmaya gitmeksizin, ne öğrencilerin pandemi ve uzaktan eğitim sorunları çözülebilir ne de öğretmenlerin uzaktan eğitim algıları ve becerileri geliştirilebilir. Bunlar gibi daha nice eğitim sorununun çözümü eğitim sisteminin geliştirilmesi ile çok daha kolay ve hızlı olacaktır.

COVID-19 süreci, eğitimde önemli sorunların çözümü için bir fırsat olarak görülmelidir. Bu bakış açısı, bir yandan bir yenilenme fırsatı ve güdülenmesi sağlarken diğer yandan bir tehlikeyi de taşımaktadır. Eğitimin sorunlarının COVID-19 pandemisinden kaynaklanıp bu süreçten geçtikten sonra azalacağını düşünmek böyle bir yanılgıdır. Başka bir yanılgı da afet yönetimi, kriz yönetimi gibi davranış ve alışkanlıklarının yerleşmemiş olması ve hazır olma gibi konulardaki yetersizliklerdir. Pandemi sürecinin bazı sorunlarının hazır olmanın başarılmasından kaynaklandığı unutulmaktadır.

Dolayısıyla afetlere, krizlere, bunalımlara hazırlığı iyi yapan ve yöneten sistemlerin oluşturulması durumunda pandemilerin sorunlarına karşı çok daha etkili çözümler üretilebilecektir. Ayrıca pandemi sorunlarının çözümü için yapılacak düzenlemelerin etkili planlanması, örgütlenmesi ve yönetilmesi de yaşanan sorunların çözümünde önemlidir. Bu nedenle sistemi yeniden düşünmek, temel sorun durumundadır.

Bu saptamalara dayanarak bu bölümün planı 3 ana temele dayanmaktadır:

1. Eğitimde pandemiyle artan fırsat eşitsizliği.
2. Pandemi ve öğretmenin hazırbulunuşluk düzeyi.
3. Pandemi sonrası okula dönüşün ve eğitimin yeniden planlanması.

1. Eğitimde Pandemiyle Artan Fırsat Eşitsizliği

Aralık 2019 tarihinden 2021 Şubat ayına kadar COVID-19 Pandemisi süreci boyunca gerek küresel düzeyde gerekse Türkiye çapında çeşitli çalışmalar yapılmış ve sonucunda çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu inceleme ve araştırmaların başlıcalarından yararlanılarak şu saptamalar yapılmaya çalışılmıştır.

1.1. Okulların Kapalı Kalması

UNICEF İcra Direktörü Henrietta Fore tarafından **12 Ocak 2021 ‘de yapılan** açıklamada (<https://www.unicef.org/press-releases/children-cannot-afford-another-year-school-disruption>); **“Çocuklar bir yıl daha okul kesintisine uğrayamazlar” diyerek** “COVID-19 salgınının ikinci yılına girerken ve dünya çapında vakalar artmaya devam ederken, okulları açık tutmak veya yeniden açma planlarında önceliklendirmek için hiçbir çabadan kaçınılmamalıdır.” şeklinde saptamalar yapmıştır. Bu açıklamada da görüldüğü gibi dünya çapında okulların kapatılması ve bu yüzden milyonlarca öğrencinin eğitim olanağından yoksun kalması önemli bir sorundur.

Bu sorunun çözümü için görüşler, okulların açık kalmasını savunanlar ile kapalı olmasını savunanlar olarak iki zıt yönde oluşmuştur (Bay, 2021). Her iki görüşün de savunulabilir yanları olmakla beraber sakıncalar doğuracak yanları da söz konusudur. Bu konuda karar verilirken önemli olan nokta, sınırlılıkların alınacak gerekli önlemlerin alınması ve yapılacak düzenlemelerle sınırlılıkların azaltılmasıdır. Bu önlemleri yapmak için gerekli zamanın olmaması ve düzenlemelerin parasal maliyetlerinin yüksek olması sorunu kalıcı hale getirmiştir. Bu bağlamda okulların açılması ile ilgili kararlar özellikle bilimsel kanıtlar ve göstergeler ışığında, azami katılımı ve ivedi olarak verilmelidir.

Birleşmiş Milletler Örgütü, okulların kapanmasına karşı bir görüş oluşturmuştur. Buna göre okulların kapatılmasının potansiyel olarak yıkıcı sonuçları vurgulanmıştır. Bu sonuçlardan bazıları, öğrenme kaybı, artan okul terk oranları, çocuklara yönelik artan şiddet, genç gebelikler ve erken evlilikleri ve çocuk annelerin sayılarının artması. Okullar kapandığında en çok zarar gören en yoksul, en savunmasız çocuklardır (<https://news.un.org/en/story/2020/12/1080732>).

1.2. Öğrenme Kaybı ve Erişim Eşitsizliği

Okulların uzun süre (ülkemizde 18 Mart 2020’den itibaren) kapalı kalması, önemli sorunlara yol açmıştır ve açmaktadır. Bu sorunları giderilmesi için ayrıca çalışmalar yapmak gerektiği gibi okulların kapalı kalması sürecinde bu handikapların görülmemesi için önlemlerin alınması ve düzenlemelerin yapılması gereklidir.

Okulların kapalı kalması, eğitime erişim olanaklarını azaltması ve bu konudaki eşitsizliğin artması sorunlarını doğurmuştur. Okullarda öğretimin kesintiye gidilmesi nedeniyle öğrenme kayıpları oluşmuştur. Bu da eğitimde fırsat eşitliğinin önünde önemli bir engeldir. Pandemi öncesi Türkiye’deki eğitime erişim eşitsizliği, bu süreçten sonra daha da artmıştır.